

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, ЯК ОБ'ЄКТ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Глущенко Я.І., к.е.н., доцент

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»,
slavina.ivc@gmail.com

Однією із форм внутрішнього контролю, яка рекомендована підприємствам із складною організаційною структурою, великою кількістю філій і дочірніх компаній, різноманітними видами діяльності, є служба внутрішнього аудиту.

Криза у сфері контролю наприкінці XIX- початку XX сторіч продемонструвала, що навіть великі підприємства можуть зіткнутися з великими проблемами із-за непрофесійної діяльності аудиторських фірм, що викликало ще більшу зацікавленість власників підприємств і інших стейкхолдерів у впровадженні і ефективному функціонуванні служб внутрішнього аудиту.

Відповідно до Міжнародних стандартів професійної діяльності внутрішній аудит допомагає підприємству досягти поставлених цілей, використовуючи системний і послідовний підхід до оцінювання і підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролем і корпоративного управління [1]. Тобто одним із основних об'єктів внутрішнього аудиту виступає система управління ризиками підприємства. Враховуючи, що мова йде про систему управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності, доцільно виокремлювати такі складові елементи системи, як об'єкти, суб'єкти і способи управління [2]. Об'єктами виступають ризики притаманні зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Ознайомлення з працями вітчизняних учених показує, що перелік виокремлених ризиків відрізняється в залежності від класифікаційних ознак обраних дослідником і є досить різноманітним [3, 4]. В якості суб'єктів можна визначити керівництво підприємства і спеціалізовані функціональні відділи, такі, як відділ зовнішньоекономічних зв'язків, юридичний, фінансовий відділи та ін. Щодо способів управління ризиками, то у спеціальній літературі крім терміну «спосіб» іноді використовують термін «засоби» і навіть «стратегії», розуміючи при цьому певну послідовність дій щодо досягнення поставленої мети. Семантичний аналіз зазначених термінів показує доцільність використання саме терміну «спосіб управління ризиками». Серед способів управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності прийнято виокремлювати прийняття, попередження, зниження, передачу і уникнення ризиків.

Враховуючи положення Міжнародних стандартів професійної діяльності внутрішні аудитори при визначенні об'єктів повинні враховувати три критерії: наскільки визначений об'єкт сприяє досягненню цілей підприємства, наскільки об'єкт суттєво впливає на діяльність підприємства і наскільки величина збитків за об'єктом може перевищувати витрати на функціонування системи внутрішнього контролю [1]. Закон України поняття «зовнішньоекономічна діяльність» трактує, як взаємовідносини між вітчизняними і іноземними суб'єктами господарювання на території України і за її межами, тобто операції експорту, імпорту, які відбуваються на підставі укладених зовнішньоекономічних договорів [5]. Потрібно зазначити, що внутрішні аудитори відповідно до положень Міжнародних стандартів професійної діяльності оцінюють процес управління ризиками і визначають області з високим рівнем властивого та остаточного ризику. Високий рівень властивого ризику притаманний операціям експорту і імпорту із-за нестабільності курсу валют, змін умов оподаткування, валютних обмежень, змін процентної ставки по кредитах тощо. Щодо остаточного ризику, то його рівень буде зумовлений заходами, які розробляються і реалізуються менеджерами підприємства. Щодо суб'єктів управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності, то основними параметрами оцінювання внутрішніми аудиторами повинні виступати раціональність розподілу функціональних обов'язків, відповідальності та прав менеджерів задіяних у процесі управління ризиками, наявність регламентів їх діяльності.

Розгляд системи управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності, як сукупності окремих елементів, дає змогу конкретизувати об'єкти оцінювання і, таким чином, сприяє підвищенню якості внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту в редакції 2013р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://na.theiia.org/.../IPPF%202013%20Ukrainian.pdf>. (дата звернення 05.02.2018). – Назва з екрана.
2. Шиманська Л. М. Модель управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності підприємства / Л.М. Шиманська // Економіка та управління підприємствами. – 2014. – 10(160). – С. 206-209.
3. Рета М.В. Класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності та їх відображення у системі обліку / М.В. Рета // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2017. – 13-2. – С. 196-201.
4. Беднарська О.Р. Особливості планування ризиків зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств / О.Р. Беднарська // Вісник Нац. ун-ту «Львів. політехніка». – 2008. – № 624. – С. 8-12.
5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 959-12 від 03.01.2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>. (дата звернення 05.02.2018). – Назва з екрана.